

vigad a magyar“ nem tisztán irodalmi eredetű szálló ige, hanem irodalmi fogalmazása egy közkeletű, régebbi időből származó szólásmódnak. Aztán meg, véleményem szerint, nem kell *minden* közmondásnak *csupán* népi eredetűnek lennie, mintha a nép felett álló magasabb társadalmi rétegekben nem működnének ugyanazok a lelki folyamatok, melyek a közmondást létrehozzák.

TOLNAI VILMOS.

Rontó Pál lova. Rontó Pállal Gvadányi ezt mondatja a „száz rimondák közül“ választott paripáról (85. l.):

Káplár uram! szóltam: én eztet választom,
Tudom, hogy egy könnyen azt ki nem fárasztom,
Négy tagba szakadt ló, Mokány lesz a' neve,
Esmérem bélyegét, tudom, hogy van heve.

Vajjon, milyen lehetett az a *négy tagba szakadt ló*? Érteném, ha négy lóról volna szó, de nyilvánvaló, hogy Rontó Pálnak csak egy jutott, s erről az egyről mondja Gvadányi, hogy *négy tagba szakadt*. Megvallom, nem értem!

„Bizonyosan sajtóhiba“ — mondhatja valaki. Lám, magán azon az egy levélen, a melyen a „Négy tagba szakadt ló“ található, találjuk még a *Nagyhegykén*-t Nagyhegykén helyett és a *Nagyar*-t Magyar helyett. Vajjon a *négy* nem sajtóhiba-e *nagy* helyett? *Nagy tagba szakadt ló*! Ezt már mindenki megértené s ez meg is van Baróti Szabó Dávid Kisded Szótárában 1792-ben, egy évvel a Rontó Pál megjelenése előtt: *Nagy-tagba szakadt marha, -ló*.

Hát az lehet, hogy csakugyan sajtóhiba, de nem bizonyos. Abból, hogy valamit nem értünk, nem következik, hogy az nem is lehetséges. Az ország valamely vidékén talán csakugyan *négy tagba szakadt*at mondanak a szokott *tagba szakadt* helyett. Lám, a németben is a „grob und klotzig geformt“-nak *vierschrotig* (aus vier Schrotstücken bestehend) a neve. (Vö. Heyne, Wört.) Viszont az is lehet, hogy a németnek ez csak véletlen találokzása a magyarral.

Az itt a kérdés: mondanak-e az országban valahol *négy tagba szakadt*at tagba szakadt helyett?

SZILY KÁLMÁN.

ROVÁS.

Hibás olvasatok és magyarázatok. A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat XVI. évkönyvében Veress Endre „Déva vára és uradalma I. Rákóczy György fejedelem idejében“ cím alatt értekezvén,* függelékül több oklevelet is közöl, melyek egynek kivételével mind az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárában találhatók. E levéltárban alkalmam nyílt megkezdeni a régi magyar szókincs ismeretéhez újabb adatok gyűjtését azon szempontok szerint, melyeket az Oklevél-Szótár bevezetésében kifejtettem, s azon céllal, hogy — mint a Nyelvőr mult évfolyamának 150. lapján mondtam — a Nyelvtörténeti és Oklevél-Szótár kiegészítéseképen önálló gyűjteményként közlétegyem. Azon szomorú tapasztalataimnál fogva, melyeket „A nyelvemlékek közlése módjáról“ cz. akadémiai főlszólalá-

* Megjelent ugyane címmel különnyomatban is Déván, 1906.